

Truth About Camps | W imię prawdy historycznej

<https://truthaboutcamps.eu/th/zaloga-ss-kl-auschwitz/dokumentacja-pl/16820,Nota-Edytorska.html>
2023-12-11, 10:28

Nota Edytorska

Baza danych „Załoga SS KL Auschwitz” jest wspólnym projektem dr. hab. Aleksandra Lasika, profesora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Krakowie. Zbieranie informacji, które stały się załącznikiem bazy, dr. hab. Lasik rozpoczął w 1982 r. w związku z przygotowaniem rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Załoga SS w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu w latach 1940-1945. Analiza historyczno-socjologiczna”, przedstawionej w 1988 r. w Instytucie Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Początkowo dane były gromadzone na fiszkach papierowych, następnie po 1988 r. w edytorze tekstu TAG. We wrześniu 1998 r. zgromadzone przez dr. hab. Lasika informacje zostały zaimplementowane do środowiska Microsoft Access. Pierwotnie baza, zwana kartoteką, obejmowała wyłącznie dane dotyczące funkcjonariuszy SS z KL Auschwitz. Następnie, wraz z rozwojem badań, była systematycznie powiększana o informacje na temat załóg innych obozów koncentracyjnych. W wyniku swoich prac badawczych dr. hab. Lasik stworzył bazę obejmującą 25 tys. rekordów dotyczących poszczególnych SS-manów, z czego 9686 odnosiło się do członków załogi KL Auschwitz.

W maju 2014 r. – po uprzednim powołaniu dr. hab. Aleksandra Lasika w charakterze biegłego-historyka – Krakowski Oddział Instytutu Pamięci Narodowej pozyskał bazę dla potrzeb śledztwa dotyczącego zbrodni popełnionych w KL Auschwitz, prowadzonego przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (sygn. akt S 78.11.Zn). W maju 2015 r. podjęto decyzję o udostępnieniu bazy na stronach internetowych Instytutu Pamięci Narodowej i rozpoczęto prace nad przygotowaniem jej do publikacji.

Prace związane z edycją bazy danych podzielono na kilka etapów. W pierwszej kolejności skoncentrowano się na opracowaniu danych dotyczących członków załogi KL Auschwitz. Wynikiem tych prac jest udostępnienie informacji o 8502 SS-manach odbywających służbę w tym obozie. Aplikacja zostanie opublikowana w trzech wersjach językowych: polskiej, niemieckiej i angielskiej, natomiast dane będą miały charakter bilingwiczny tzn. zachowane zostaną oryginalne nazwy w języku niemieckim i dodany przekład na język polski. Zaznaczyć trzeba, że w przypadku polskiego tłumaczenia natrafiono niejednokrotnie na trudności związane z brakiem jednolitych reguł co do

zasad przekładu na poziomie języka naukowego (historycznego i specjalistycznego).

Baza danych opracowana przez dr. hab. Lasika była tabelą płaską obejmującą zestaw 57 pól – kolumn. Aby zwiększyć czytelność prezentowanych danych, zintegrować powtarzające się zapisy oraz ułatwić przeszukiwanie, zmniejszono ilość pól. Było to możliwe dzięki tematycznemu skomasowaniu danych dotyczących np. przebiegu służby (obecne pole **Przynależność do Allgemeine SS** zostało złożone z danych zawartych w polach: **8 Data wstąpienia do Allgemeine-SS, 8a Data przybliżona wstąpienia do Allgemeine-SS, 8b Uwagi 8a/8b, 9 Pułk Allgemeine-SS, 9a Inne jednostki Allgemeine-SS, 14 Stopnie służbowe w Allgemeine-SS**) oraz eliminacji tzw. pól technicznych. Aktualnie baza ma charakter relacyjny, składa się z czterech tablic (tabel):

1. **Dane Personalne**, obejmującej 17 pól (kolumn);
2. **Dokumenty wymiaru sprawiedliwości**, składającej się z 3 pól;
3. **Fotografie SS-manów**, zawierającej 1 pole;
4. **Służba w KL Auschwitz**; dane z tej ostatniej tablicy aktualnie podlegają sprawdzeniu i zostaną opublikowane niezwłocznie po zakończeniu prac weryfikacyjnych.

Informacje zgromadzone przez dr. hab. Lasika zostały zamieszczone w tabelach **Dane personalne i Służba w KL Auschwitz**. Zostały one ujednolicone i uzupełnione tak, by odpowiadały wymogom opublikowania w bazie danych. Głównym celem prac redakcyjnych było stworzenie rekordu unikatowego dla poszczególnych SS-manów, tzn. sytuacji, w której jeden rekord odpowiada jednej osobie. W związku z tym usunięto duplikaty zawierające różne wersje danych personalnych odnoszących się do jednej osoby oraz odsyłacze będące pozostałością klasycznej kartoteki. Pomimo dołożenia staranności i wykonania wielu kwerend, które miały zaowocować usunięciem lub połączeniem w ramach jednego rekordu danych o tych samych osobach, istnieje niewielkie prawdopodobieństwo, że baza wciąż zawiera dublujące się rekordy odpowiadające tym samym SS-manom np. z powodu rozbieżnych dat urodzenia lub wersji nazwiska. W trakcie dalszych prac informacje na temat poszczególnych SS-manów będą weryfikowane, tak aby doprowadzić do ich możliwie pełnej identyfikacji. Ponadto baza będzie uzupełniana o dalsze osoby, które w wyniku kwerend archiwalnych i prowadzonego śledztwa zostaną rozpoznane jako członkowie załogi KL Auschwitz.

Ponieważ w pierwotnej wersji bazy nie gromadzono danych dotyczących imienia ojca oraz imienia i nazwiska rodziców, podjęto się ich uzupełnienia. Obecnie zgromadzono informacje

odnoszące się do 703 rekordów dla pola **Ojciec** i 716 rekordów dla pola **Matka**. Są to jednak dane pochodzące wyłącznie z polskich materiałów procesowych, które zawierają spolszczone wersje imion. Podjęto zatem decyzję, że do czasu uzupełnienia tych informacji ze źródeł niemieckich, dane te nie zostaną opublikowane.

W przypadku pola **Miejsce urodzenia** w stosunku do wersji pierwotnej podjęto prace mające na celu uzupełnienie nazwy o ewentualne pominięte znaki diakrytyczne i wyeliminowanie błędów literowych. Spośród 3429 nazw miejscowości nie udało się zidentyfikować 164. Na tę liczbę składają się miejscowości już nie istniejące oraz takie, co do których brak jest możliwości jednoznacznego zidentyfikowania faktycznego miejsca urodzenia. Ponieważ zakres geograficzny, chronologiczny oraz historyczny opisywanych nazw miejscowości uniemożliwia przyjęcie jednego wspólnego kryterium, w związku z tym poza nazwą nie podjęto się doprecyzowania położenia tych miejscowości. Należy pamiętać, że niektóre miejscowości kilkakrotnie zmieniały nazwę (niejednokrotnie funkcjonowały nazwy w kilku językach), wchodziły w skład różnych organizmów państwowych lub stały się częścią innych miejscowości.

Aktualnie trwają prace związane z weryfikacją danych dotyczących przebiegu służby poszczególnych członków załogi KL Auschwitz. Ich celem jest nie tylko podanie zweryfikowanych danych o przebiegu służby członków załogi, ale również próba odtworzenia składu personalnego członków załogi SS służących w poszczególnych komórkach organizacyjnych obozu w różnych okresach jego funkcjonowania.

Ponadto podjęto decyzję o rozszerzeniu zakresu informacji zawartych w bazie o dodatkowe dwa elementy. Ponieważ baza stanowi element śledztwa, zostały do niej zaimplementowane fotografie SS-manów oraz dokumenty procesowe, takie jak akty oskarżenia i wyroki sądowe.

Fotografie SS-manów pochodzą ze zbiorów Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Archiwum Muzeum Stutthof w Sztutowie, Archiwum Narodowego w Krakowie oraz Archiwum Państwowego w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej.

Informacje o miejscu przechowywania i sygnaturze fotografii zostały umieszczone w bazie danych (pole **Źródło**), należy jednak pamiętać, że kopie niektórych z nich znajdują się w kilku ośrodkach. W takich przypadkach podana została jedynie informacja o pochodzeniu wybranego do publikacji egzemplarza.

Zamieszczone w bazie fotografie w większości mają formę zdjęć używanych w dowodach

tożsamości, legitymacjach itp. Opublikowano także kilka fotografii grupowych. Istotniejszy jest jednak czas powstania fotografii. W bazie zamieszczono zarówno fotografie funkcjonariuszy SS wykonane w trakcie pełnienia przez nich służby, jak i z okresu powojennego. W tej drugiej grupie są zdjęcia, które SS-manom wykonali alianci przed ich ekstradycją do Polski oraz tzw. fotografie sygnalityczne wykonane na potrzeby postępowań procesowych przez organy ścigania (polskie i obce). Te ostatnie są o tyle charakterystyczne, że przedstawiają zatrzymanych z tabliczką z imieniem i nazwiskiem na piersi, ubranych w mundury niemieckie, niekoniecznie odpowiadające stanowi faktycznemu, a w szczególności posiadanym dystynkcjom. Fotografie sygnalityczne skadrowano i udostępniono jedynie w ujęciu en face (fotografie sygnalityczne składają się z trzech kadrów – dwa profile i fotografia en face).

Aktualnie udało się pozyskać i zidentyfikować fotografie dla zaledwie 848 osób, czyli dla około 10 proc. prezentowanych w bazie. Na potrzeby śledztwa zgromadzono dalsze 763 fotografie, są to jednak duplikaty lub różne ujęcia tej samej osoby. Dalsze prace IPN zostaną ukierunkowane na pozyskanie i uzupełnienie brakujących fotografii, przy czym najbardziej pożądane powinny być wizerunki SS-manów z czasów ich służby w okresie II wojny światowej.

Poniżej przedstawiono zestawienie obrazujące liczbę fotografii z podziałem na instytucje, które je udostępniły do niniejszej publikacji.

L.p.	Źródło	Liczba fotografii
1	ADIPN w Bydgoszczy	4
2	AIPN w Warszawie	128
3	AMS w Sztutowie	37
4	AN w Krakowie. Oddz. II	3
5	AN w Krakowie. Oddz. IV	1
6	AP w Katowicach. Oddz. w Bielsku-Białej	3
7	APMA-B w Oświęcimiu	592
8	OAIPN w Gdańsku	1
9	OAIPN w Katowicach	3
10	OAIPN w Krakowie	74
11	OAIPN w Lublinie	1
12	OAIPN w Szczecinie	1

Dokumenty procesowe zamieszczone w bazie zostały wydane przez polski wymiar sprawiedliwości. Opublikowanych zostało 418 plików w formacie pdf odwzorowujących poszczególne dokumenty. W większości są to wyroki sądów polskich (347 plików).

Poniżej przedstawiono liczbę wyroków z podziałem na sądy, które je wydały.

L.p.	Nazwa Sądu	Liczba wyroków
1	Wyrok Najwyższego Trybunału Narodowego	2
2	Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach na sesji wyjazdowej w Bytomiu	1
3	Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie	10
4	Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie	2
5	Wyrok Sądu Najwyższego na sesji wyjazdowej w Krakowie	47
6	Wyrok Sądu Najwyższego na sesji wyjazdowej w Lublinie	2
7	Wyrok Sądu Najwyższego w Warszawie	7
8	Wyrok Sądu Okręgowego w Bytomiu	5
9	Wyrok Sądu Okręgowego w Bytomiu na sesji wyjazdowej w Lublińcu	2
10	Wyrok Sądu Okręgowego w Cieszynie na sesji wyjazdowej w Bielsku	2
11	Wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku	1
12	Wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach	2
13	Wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach na sesji wyjazdowej w Koźlu	1
14	Wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach	2
15	Wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie	159
16	Wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie	7
17	Wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi	2
18	Wyrok Sądu Okręgowego w Nysie z siedzibą w Prudniku	1
19	Wyrok Sądu Okręgowego w Opolu	2
20	Wyrok Sądu Okręgowego w Raciborzu	4
21	Wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu Wydział Zamiejscowy w Ostrowcu	1
22	Wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu Wydział Zamiejscowy w Ostrowcu na sesji wyjazdowej w Sandomierzu	1
23	Wyrok Sądu Okręgowego w Sosnowcu	2
24	Wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie	2
25	Wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy	2
26	Wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy Wydział Zamiejscowy w Wałbrzychu	2
27	Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie	2
28	Wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu	6
29	Wyrok Sądu Okręgowego w Wadowicach	57
30	Wyrok Sądu Powiatowego dla miasta Krakowa w Krakowie	1
31	Wyrok Sądu Wojewódzkiego w Katowicach	1
32	Wyrok Sądu Wojewódzkiego w Katowicach na sesji wyjazdowej w Lublińcu	1
33	Wyrok Sądu Wojewódzkiego w Krakowie	4
34	Wyrok Sądu Wojewódzkiego w Krakowie na sesji wyjazdowej w Tarnowie	1
35	Wyrok Specjalnego Sądu Karnego w Katowicach	2
36	Wyrok Specjalnego Sądu Karnego w Krakowie na sesji wyjazdowej w Wadowicach	1

Dla 5 pozycji wymienionych powyżej nie udało się odnaleźć wyroków, dlatego zdecydowano się na przedstawienie skanu wyciągów z repertoriów z zapisami dotyczącymi wydanych orzeczeń.

L.p.	Nazwa sądu, sygnatura akt i data wydania wyroku
1	Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie, sygn. Kr 68/49 z dnia 11.01.1950r., - wyciąg z repertorium.
2	Wyrok Sądu Najwyższego na sesji wyjazdowej w Krakowie, sygn. Kr K 1286/48 z dnia 06.10.1948r., - wyciąg z repertorium.
3	Wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie, sygn. VII K 1007/47 z dnia 13.04.1948r., - wyciąg z repertorium.

L.p.	Nazwa sądu, sygnatura akt i data wydania wyroku
4	Wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie, sygn. VII K 1066/47 z dnia 12.05.1948r., - wyciąg z repertorium.
5	Wyrok Sądu Okręgowego w Wadowicach, sygn. V K 93/49 z dnia 17.08.1949r., - wyciąg z repertorium.

Ponadto w bazie zamieszczono 14 aktów oskarżenia oraz innych dokumentów, m.in.: postanowienia o umorzeniu postępowania z powodu śmierci oskarżonego/podejrzanego/więźnia, wnioski o umorzenie dochodzenia/śledztwa lub wnioski o zawieszenie dochodzenia, wyciągi z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego.

W bazie zaprezentowano także 29 dokumentów dotyczących śmierci byłych SS-manów w więzieniach (tzw. zawiadomienia o śmierci więźnia). Zgon następował w wyniku wykonania zasądzanego wyroku śmierci lub z przyczyn naturalnych. Dodatkowo przeprowadzona kwerenda wydaje się potwierdzać śmierć w polskich więzieniach kolejnych (od 56 do 65) byłych SS-manów z załogi KL Auschwitz. Rozbudowa bazy obejmie także odszukanie i pozyskanie materiałów dokumentujących te fakty.

Poniżej zestawienie obrazujące liczbę dokumentów z podziałem na instytucje, które je przekazały do niniejszej publikacji.

L.p.	Źródło	Liczba dokumentów
1	ADIPN w Bydgoszczy	7
2	ADIPN w Kielcach	3
3	AIPN w Warszawie	9
4	AN w Krakowie. Oddz. II	32
5	AN w Krakowie. Oddz. IV	1
6	AN w Krakowie. Oddz. w Tarnowie	1
7	AP w Katowicach. Oddz. w Bielsku-Białej	17
8	ASR w Wadowicach	1
9	OAIPN w Gdańsku	1
10	OAIPN w Katowicach	33
11	OAIPN w Krakowie	287
12	OAIPN w Lublinie	12
13	OAIPN w Łodzi	1
14	OAIPN w Szczecinie	5
15	OAIPN we Wrocławiu	8

Prezentowana baza danych wymaga wielu dalszych kwerend i uzupełnień. Aktualnie nie obejmuje ona dokumentów wytworzonych i zgromadzonych poza granicami naszego kraju, w tym przede wszystkim wyroków sądów zagranicznych, w szczególności sądów alianckich działających w strefach okupacyjnych oraz wyroków, aktów oskarżenia lub umorzenia postępowań przed sądami lub prokuraturami NRD, RFN, Czechosłowacji, Austrii, prawdopodobnie Holandii oraz ewentualnie innych

krajów. Ich pozyskanie wymagać będzie wykorzystania przez Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu procedury, tzw. międzynarodowej pomocy prawnej. Ponadto należy wykonać kwerendy uzupełniające w archiwach zagranicznych, w tym niemieckich i amerykańskich, angielskich, francuskich, rosyjskich oraz kontynuować nawiązaną już współpracę z [Centralą Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu](#) celem ustalenia dokładnych danych osobowych SS-manów. W pełni uzasadnione wydaje się również rozszerzenie informacji w publikowanej aplikacji o dane na temat żeńskich sił pomocniczych tzw. nadzorczyń SS (SS-Aufseherinnen) i radiotelegrafistek (Nachrichtenmädchen). Liczba kobiet w załodze KL Auschwitz szacowana jest wstępnie na około 200.

Przedsięwzięcie, w ramach którego powstała baza danych „Załoga SS KL Auschwitz” docelowo powinno objąć załogi wszystkich obozów koncentracyjnych stworzonych przez niemieckie państwo – III Rzeszę. Potrzebne do tego dane już w znacznej części są w posiadaniu Instytutu Pamięi Narodowej.

Wykaz skrótów używanych w polach **Źródła**

L.p.	Skrót	Pełna Nazwa Instytucji
1	ADIPN w Bydgoszczy	Archiwum Delegatury Instytutu Pamięi Narodowej w Bydgoszczy
2	ADIPN w Kielcach	Archiwum Delegatury Instytutu Pamięi Narodowej w Kielcach
3	AIPN w Warszawie	Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w Warszawie
4	AMS w Sztutowie	Archiwum Muzeum Stutthof w Sztutowie
5	AN w Krakowie. Oddz. II	Archiwum Narodowe w Krakowie. Oddział II - akt administracji państwowej ogólnej i specjalnej, sądownictwa z XIX i XX w.
6	AN w Krakowie. Oddz. IV	Archiwum Narodowe w Krakowie. Oddział IV - akt najnowszych wytworzonych po 1945 roku oraz akt jednostek gospodarczych z XIX i XX w.
7	AN w Krakowie. Oddz. w Tarnowie	Archiwum Narodowe w Krakowie. Oddział w Tarnowie
8	AP w Katowicach. Oddz. w Bielsku-Białej	Archiwum Państwowe w Katowicach. Oddział w Bielsku-Białej
9	APMA-B w Oświęcimiu	Archiwum Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu
10	ASR w Wadowicach	Archiwum Sądu Rejonowego w Wadowicach
11	OAIPN w Gdańsku	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w Gdańsku
12	OAIPN w Katowicach	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w Katowicach
13	OAIPN w Krakowie	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w Krakowie
14	OAIPN w Lublinie	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w Lublinie
15	OAIPN w Łodzi	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w Łodzi
16	OAIPN w Szczecinie	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej w Szczecinie
17	OAIPN we Wrocławiu	Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięi Narodowej we Wrocławiu

Opracował:

Jacek Kwilosz

Zastępca Naczelnika

Oddziałowego Archiwum

Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie

Dokumentacja (pl)

Dokumentation (de)

Documentation (en)

Załoga SS KL Auschwitz / SS KL Auschwitz Garrison / SS-Mannschaft KL Auschwitz

Galeria zdjęć
